

**Seletuskiri kultuuriministri 31. detsembri 2018. a määruse nr 23
„Tagasipöördumistoetuse maksmise tingimused ja kord“ muutmise määruse eelnõu
juurde**

1. Sissejuhatus

Määruse eelnõuga (edaspidi eelnõu) muudetakse kultuuriministri 31. detsembri 2018. a määruse nr 23 „Tagasipöördumistoetuse maksmise tingimused ja kord“ 09. detsembril 2019. a jõustunud redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 06.12.2019, 2.

Määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel.

Eelnõuga muudetakse toetuse andmise tingimusi, mis varasemalt ei olnud määruse tasandil piisava selgusega sätestatud või mille täpsustamine on õigusselguse huvides oluline, et tagada meetme parem rakendatavus. Lisaks muudetakse viidet meetme rakendamise aluseks olevale dokumendile.

Eelnõu ja selle seletuskirja koostasid Kultuuriministeeriumi lõimumisvaldkonna rahvusvaheliste suhete juht Anne-Ly Reimaa (annely.reimaa@kul.ee), kultuurilise mitmekesisuse osakonna juhataja asetäitja Eda Silberg (eda.silberg@kul.ee), Integratsiooni Sihtasutuse rahvuskaaslaste nõustamisteenuse valdkonna juht Kaire Cocker (kaire.cocker@integratsioon.ee) ja Kultuuriministeeriumi õigus- ja varahaldusosakonna õigusnõunik Kadri Kilvet (kadri.kilvet@kul.ee), kes teostas eelnõu juriidilise ekspertiisi.

2. Eelnõu sisu

Eelnõu koosneb neljast punktist, millega muudetakse kultuuriministri 31. detsembri 2018. a määrust nr 23 „Tagasipöördumistoetuse maksmise tingimused ja kord“.

Eelnõu punktiga 1 muudetakse määruse § 1 lõikes 1 viidet meetme rakendamise aluseks olevale dokumendile. „Rahvuskaaslaste programmi 2014-2020“ viide asendatakse „Sidusa Eesti arengukava 2021-2030“ viitega. Põhjuseks eelmise dokumendi kehtivuse lõpp. Viidatud arengukava sätestab ühe alaeesmärgina väljaspool Eestit elava eestlaskonna toetamise ning ühe tegevussuunana seab arengukava eesmärgiks Eestisse tagasipöördumise vajalikul määral toetamise ning Eesti eluga (taas)kohanemise soodustamise.

Eelnõu punktiga 2 muudetakse määruse § 5 lõiget 1. Punktides 1 ja 3 muudetakse senine kümne aastane nõue seitsme aastaseks. Viimastel aastatel on kasvanud Eestisse tagasipöördujate arv. Perioodil 2016-2020 ületas eestlastest väljarändajate koguarv (37 251) tagasipöördujate koguarvu (36 679). Perioodil 2017-2019 oli Eestisse naasnute arv suurem, kui siit väljarännanute arv. Ehkki see trend Statistikameti andmetel muutus veidi 2020. aastal, võib siiski väita, et Eestisse kolimine on viimastel aastatel hoogustunud ja selle tendentsi toetamiseks on vajalik edasi arendada süsteemset lähenemist koos toetatavate teenustega. Tagasipöördujad, kes tulevad Eestisse sageli koos laste ja perega, aitavad otseselt kaasa Eesti rahvastiku arengule ja kestmisele.

Punktidega 2 ja 5 laiendatakse sihtrühma. Senise kuni 30-aastase taotleja asemel saab meetmesse tulla kuni 40-aastane Eestist emigreerunud või välisriigis sündinud ning püsivalt Eestisse naasnud välismaal magistri- ja doktoriõppe läbinud isik. Välismaale magistri- ja doktoriõppesse suundujate eluea piir on nihkunud hilisemaks. Doktorõpingute läbimiseks tuleb välismaale õppima suundujal sageli ka õppimise kõrvalt töötada, mistõttu võib õppeperiood planeeritust pikemaks kujuneda. Eesti tööturu jaoks on väga oluline ka välismaal elavate ja töötavate magistri- ja doktoriõppes olevate inimeste tagasipöördumine, sest see aitab täita riigi tööturuvajadusi. Võimalus toetust taotleda antakse tagasipöördujatele, kelle perekonna käsutuses on igapäevaseks toimetulekuks vahendid, mis on võrdsed Eestis kehtestatud toimetulekupiiriga. Kehtiva sõnastuse kohaselt peab tagasipöörduja perekonna käsutuses olema igapäevaseks toimetulekuks vahendid, mis jäävad alla Eestis kehtestatud toimetuleku piirmäära. See nõue aga jätab ligi 20% tagasipöördujaid toetusest ilma.

Eelnõu punktiga 3 muudetakse määruse § 6 lõike 2 punkti 3 sõnastust. Muudatus on seotud eelnõu punktis 2 kirjeldatud nõuete muutmisega. Kõik taotlejad peavad lisama taotlusele mitte enam kui seitsme aasta kohta dokumendi, mis tõendab Eestist eemal viibimist.

Eelnõu punktiga 4 lisatakse määruse § 6 lõikesse 2 punkt 11. Täiendus on seotud eelnõu punktiga 2, kus soovitakse muuta määruse § 5 lõike 1 punkti 2. Taotleja peab esitama haridust tõendava dokumendi.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul on Euroopa õigusega puutumus isikuandmete töötlemise kaudu. Isikuandmete töötlemise põhimõtted on Euroopa õigusega kooskõlas.

4. Eelnõu mõjud

Eelnõus kajastatud määruse muudatused on seotud selle rakendamise käigus esile kerkinud kitsaskohtadega, mida on selgitatud seletuskirja punktis 2. Muudatused parandavad üldldist õigusselgust ja aitavad kaasa toetuse andmise eesmärgi ja tulemuse saavutamisele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Eelnõu rakendamisega täiendavaid tulusid ega kulusid ei kaasne.

6. Eelnõu jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras ehk kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu koostöölastamine ja huvirühmade kaasamine

Eelnõu koostöölastati õigusaktide koostöölastamise infosüsteemi EIS kaudu Haridus- ja Teadusministeeriumi, Siseministeeriumi ja Välisministeeriumiga. Eelnõule märkuseid ei esitatud.